

Архивски број: 08-194/4
11.08.2023 година

Постапувајќи по претставка бр. 08-560 од 31.10.2022 година, поднесена од

— Скопје преку
 полномошник од Скопје со седиште на адвокатска
 канцеларија на 1000 Скопје – Центар, со
 лиценца број 3299, против
 Скопје, Одговорно лице
 , преку веб порталот со адреса на

1000 Скопје за извршена дискриминација врз основа на етничка припадност во
 областа јавно информирање и медиуми, Комисијата за спречување и заштита
 од дискриминација врз основа на член 21 од Законот за спречување и заштита
 од дискриминација (Службен весник на Република Северна Македонија бр.
 258/2020 од 05.07.2023 година) го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на етничка припадност, од
 страна на Скопје кон бугарскиот народ.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

До Комисијата за спречување и заштита од дискриминација поднесена е
 претставка со архивски број 08-560 од 31.10.2022 година, од подносителот
 полномошник Адвокат за дискриминација врз основа на
 етничка припадност.

Согласно наводите од претставката, подносителот тврди дека
 потенцијалниот дискриминатор на својата фан страна на на Фејсбук на
 26.09.2022 година објавил пост со следната содржина:

„Една слика од натпреварот Македонија-Бугарија вредна милион зборови”.
 Имено, се работи за објавување на слика на Фејсбук од истакнат транспарент
 за време на фудбалскиот натпревар помеѓу Република Северна Македонија и
 Бугарија одигран на 26.09.2022 година на Градскиот стадион во Скопје на кој
 пишува „Две червени”

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација согласно член 24, став 7 во врска со член 26 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, на ден 06.12.2022 година и повторно на ден 11.04.2023 испрати Барања за изјаснување бр. 08-352/2 за произнесување по наводите на претставката до [REDACTED]. До Комисијата за спречување и заштита од дискриминација не пристигна Одговор на барањето за изјаснување од страна на потенцијалниот дискриминатор.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација ги разгледа наводите на подносителот на претставката во постапката и при своето постапување ги зема во предвид релевантната меѓународна и национална правна рамка во однос на слободата на говорот и изразување и вознемирувањето како вид на дискриминација.

Имено, „слободата на говор и изразување на мислата претставува основно човеково право кое има суштинска улога во остварувањето и заштитата на другите права. Можноста да се изрази мислењето и да се сподели информација претставува вредносен показател за демократскиот капацитет и институционалната поставеност на демократијата во општествата.“¹

Слободата на говор и изразување е заштитена со Универзалната Декларација на човекови права во член 19, Европската конвенција за човекови права во член 10 и Меѓународен пакт за граѓански и политички права во член 19.

Слободата на изразувањето се гарантира и во член 16 од Уставот на Република Северна Македонија. Член 16 Устав на Република Северна Македонија предвидува гарантирање на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата. Се гарантира слободата на говорот, јавниот настап, јавното информирање и слободното основање на институции за јавно информирање. Се гарантира слободниот пристап кон информациите, слободата на примање и пренесување на информации, Се гарантира правото на одговор во средствата за јавно информирање. Се гарантира правото на исправка во средствата за јавно информирање. Се гарантира правото на заштита на изворот на информацијата во средствата за јавно информирање. Цензурата е забранета.

¹ <https://www.osce.org/files/f/documents/e/8/116610.pdf>

Ограничувањето на слободата на изразување доколку е предвидена во закон, може да се однесува на причините наведени во став 2 од член 10 од Европската конвенција за човекови права кои се: државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштита на редот и спречување на нереди и злосторства, заштитата на здравјето и моралот, угледот и правата на другите за спречување на ширењето на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството.²

Член 10 од Законот за спречување и заштита од дискриминација предвидува дека вознемирувањето претставува несакано постапување кон лице или група лица врз дискриминаторски основи што има за цел или последица, повреда на достоинството или создавање на заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика.

Имајќи ги во предвид правните рамки и европските и светските стандарди, Комисијата се впушти во анализа на содржината на објавите на потенцијалниот дискриминатор. Во овој контекст, објавата на транспарент на кој пишува „Две червени“ нема индиција за никаква дискриминација или вознемирувачка содржина врз основ на етничка припадност.

Слободата на говор и изразување на ставови е загарантирана како едно од основните човекови права. Оттука, Комисијата смета дека не е злоупотребена оваа слобода со тоа што потенцијалниот дискриминатор објавил слика од транспарент со содржина која експлицитно нема никакво значење.

Комисијата го цени фактот што слободата на изразување го дозволува тоа. За политичкото изразување во контекст за слободата на изразување добар пример е пресудата во случајот Еон против Франција 28. Жалителот Ерв Еон е државјанин на Франција кој во 2008 за време на посетата на Претседателот на Франција, Николас Саркози на Лавал, истакнал мал плакат на кој пишувало „губи се, ти мал недоделкан“. Оваа фраза, практично, била истата фраза која неколку месеци порано ја употребил Саркози, кога при посетата на еден саем за земјоделски производи, еден земјоделец одбил да се ракува со него. На 6 ноември истата година, Судот од виша инстанца во Лавал го огласил за виновен Еон за навреда на Претседателот на Републиката согласно член 30 од Законот за печатот од 29 јули 1881 г. и го казнил со парична казна од 30 евра, која подоцна

² Ibid

била укината. Судот пресудил дека Франција е одговорна за повреда на член 10 од Конвенцијата и пресудил дека фактот што Франција е прогласена за одговорна е доволен правичен надоместок за нематеријалната штета која ја претрпел жалителот. Тежиштето на расправата во Судот бил „балансот кој треба да биде поставен меѓу ограничувањето на слободата на изразување и правото на слободна дискусија на работите од јавен интерес“. Во таа смисла, Судот заклучил дека „фразата употребена од жалителот не била насочена кон приватната чест... ниту пак означува личен напад од голем размер кон Претседателот“. Судот заклучил дека „вербалниот напад“ во својата суштина бил од политичка природа и дека можни ограничувања на политичките дискусии, според член 10 од Конвенцијата, се многу ретки. Понатаму, Судот заклучил дека фактот што фразата којашто била употребена од страна на Еон, го привлекла медиумското внимание, а истата била пренесена на сатиричен начин, јасно укажува дека „вербалниот напад“ во овој случај може да се третира како политичка сатира. Политичката сатира, во својата суштина, ја има целта да провоцира и исмева. Така, според Судот, прогласувањето за виновен на Еон може да има негативен ефект кон „сатирата како начин за дискусија на работите од јавен интерес“, а таквиот тип на дискусија е фундамент на секое демократско општество. Во таа смисла Судот заклучил дека „изречената кривична санкција за Еон е непропорционална кон целта која е пропишана со членот 10, и во таа смисла е непотребна во едно демократско општество“.

Имено, како што е наведено погоре, правната рамка го дозволува слободното изразување и мисла се` додека е во границите на тоа слободата да не се злоупотреби во цели за нарушување на државната безбедност, територијалниот интегритет и јавната безбедност, заштита на редот и спречување на нереди и злосторства, заштитата на здравјето и моралот, угледот и правата на другите за спречување на ширењето на доверливи информации или за зачувување на авторитетот и непристрасноста на судството. Во конкретниов случај Комисијата за спречување и заштита од дискриминација смета дека слободата на изразување не е злоупотребено од страна на потенцијалниот дискриминатор во однос на постигнување на горенаведените негативни цели кои во тој случај би значело ограничување на слободата на изразување. Следствено, постои легитимна цел преку која слободата на изразување се употребува во јавниот дискурс на македонското општество преку кое може да се формира одредено јавно мислење или да придонесе кон општествена дебата по различни прашања.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација при разгледување на претставката и достапните докази, утврди дека не можат да

се најдат факти за извршено вознемирување врз основ на национална или етничка припадност во конкретниот случај. Согласно надлежностите од член 21 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, врз основа на погоре изнесеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи како во диспозитивот на мислењето.

Комисија за спречување и заштита
од дискриминација

Претседател
Исмаил Камбери

